

5 Milieu

voor kwaliteit van het water en de waterbodem, zie *bestuurlijke netwerkkaart oppervlaktewater en waterkering*;
voor kernongevallen zie *bestuurlijke netwerkkaart kernongeval*

crisistypen	<p>bodem, lucht</p> <ul style="list-style-type: none">• verontreiniging van bodem of lucht <p>afvalstoffen</p> <ul style="list-style-type: none">• incident waardoor het nodig is maatregelen te treffen ten aanzien van afvalstoffen <p>gevaarlijke stoffen</p> <ul style="list-style-type: none">• onduelbaar gevaar voor de gezondheid van de mens of voor het milieu als gevolg van stoffen, preparaten of genetisch gemodificeerde organismen, of handelingen daarmee• gevolgen van een milieu-incident voor de voedselketen
bevoegd gezag	<p>algemeen</p> <ul style="list-style-type: none">• vergunningverlener of orgaan waaraan moet worden gemeld <p>bodem</p> <ul style="list-style-type: none">• gedeputeerde staten, bij spoed commissaris van de Koningin• B&W van de 4 grote gemeenten• besturen van de 7 grote plusregio's• besturen van 25 andere aangewezen gemeenten• bevoegdheden kunnen zijn overgedragen aan regionale milieudiensten <p>lucht</p> <ul style="list-style-type: none">• commissaris van de Koningin <p>afvalstoffen</p> <ul style="list-style-type: none">• gedeputeerde staten• voor inrichtingen het gezag dat de vergunning verleent of aan wie moet worden gemeld, in overige gevallen B&W• bij spoed minister I&M <p>gevaarlijke stoffen algemeen - voedselketen i.h.b.</p> <ul style="list-style-type: none">• minister VWS• minister I&M• minister EL&I
soorten maatregelen	<ul style="list-style-type: none">• eigen maatregelen van een ieder (zorgplicht voor het milieu), in het bijzonder van degene die de inrichting drijft waarin een incident heeft plaatsgevonden waardoor nadelige gevolgen voor het milieu zijn ontstaan of dreigen te ontstaan en van degene die de activiteit verricht waardoor zich milieuschade of een onmiddellijke dreiging daarvan voordoet• handhaving wettelijke of vergunningsvoorschriften• maatregelen bij een bodem- of luchtverontreiniging, ten aanzien van afvalstoffen of ten aanzien van

stoffen, preparaten of genetisch gemodificeerde organismen, of handelingen daarmee die een onduelbaar gevaar voor de gezondheid van de mens of voor het milieu opleveren

- maatregelen ten aanzien van de voedselketen
- algemene rampenbestrijding

Eigen maatregelen

- Een ieder: er rust een zorgplicht voor het milieu op een ieder, dus bij een incident dienen direct eigen maatregelen te worden getroffen.
- Deze plicht is wettelijk gespecificeerd voor inrichtingen in het algemeen, afvalvoorzieningen en voor degenen die los van inrichtingen of voorzieningen activiteiten bedrijven die leiden of kunnen leiden tot nadelige gevolgen voor het milieu.

Bevoegd gezag

- Overheid: milieutaken zijn decentraal belegd in de bestuurlijke hoofdstructuur (gemeente/verlengd lokaal bestuur, provincie). De decentrale overheden maken in dit verband dus deel uit van de functionele ketens milieu.
- Bij een ramp kunnen bevoegde gezagen zowel bevoegd zijn in het kader van de algemene rampenbestrijding als bevoegd zijn op grond van milieurecht.

Algemeen

- De vergunningverlener of het orgaan waaraan moet worden gemeld kan spoedbestuursdwang uitoefenen.

Milieugevaarlijke stoffen, gevolgen voor de voedselketen

- De Voedsel en waren autoriteit (VWA) bewaakt de voedselveiligheid. De minister van VWS (en de VWA namens de minister) kan handhavend optreden en maatregelen treffen bij overschrijding van wettelijk normen.

- De minister van I&M kan vergaande maatregelen treffen indien bepaalde stoffen, preparaten, genetisch gemodificeerde organismen of handelingen daarmee onduelbaar gevaar opleveren voor de gezondheid of het milieu, zoals:

- stopzetten van de productie;
- vernietigen van producten (bijv. gewassen);
- verbieden van het betreden van gebieden (ook zeegebieden: verbod visserij) en
- het verwijderen van mensen, dieren, planten en goederen uit gebieden (dus ook evacuatie).

Voor kernongevallen bestaat een vergelijkbare voorziening, zie *bestuurlijke netwerkkaart kernongeval*.

- De minister van EL&I heeft een eigen bevoegdheid ten aanzien van dieren die worden gehouden bij een milieu-incident (zoals opstallen) en in het algemeen - ongeacht de oorzaak - eigen bevoegdheden ten aanzien van alle handelingen in de voedselketen (ook visserij en landbouw).

Bodemverontreiniging

- De overheid kan bevelen geven aan degene die een activiteit uitvoert waardoor de bodem is of wordt verontreinigd of de overheid kan zelf maatregelen treffen.
- Het bevoegd gezag is meestal gedeputeerde staten (bij spoed de commissaris van de Koningin). In plaats van GS zijn bevoegd in hun gebied het college van B&W van de vier grote gemeenten, de besturen van de zeven grote plusregio's en van 25

andere aangewezen gemeenten (bij spoed de burgemeester of voorzitter).

- Bevoegdheden kunnen zijn overgedragen aan regionale milieudiensten.
- De burgemeester – indien hij zelf niet tot het bevoegd gezag behoort – en de regionale VROM-inspecteur kunnen GS of ander bevoegd gezag verzoeken op te treden.

Luchtverontreiniging

- De commissaris van de Koningin kan bevelen geven aan inrichtingen, algemene voorschriften geven gericht tot een ieder (bijv. verkeersmaatregel bij smog). Uitoefening van deze bevoegdheden is gekoppeld aan gekwantificeerde normen en een voorgeschreven methode voor beoordeling van de luchtkwaliteit (par. 5.2.4 en 5.2.5 Wet milieubeheer).
- De burgemeester en de regionale VROM-inspecteur kunnen de commissaris verzoeken op te treden.

Afvalstoffen

- Maatregelen: het opleggen van verplichtingen of verboden.
- Het bevoegd gezag is gedeputeerde staten. Voor inrichtingen is het bevoegd gezag het gezag dat de vergunning verleent of aan wie moet worden gemeld en voor overige gevallen het college van B&W.
- De minister van I&M kan verzoeken op te treden of in geval van spoed – of bij niet-optreden door decentraal gezag – zelf optreden.

Advies door inspecteur en burgemeester

- Maatregelen lucht en bodem: eerst advies door regionale VROM-inspecteur en de betrokken burgemeester, tenzij spoed.

RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu)

- Het RIVM kan ondersteuning bieden. Bij grotere ongevallen formeert het RIVM samen met andere organisaties het Beleidsondersteunend team milieu-incidenten (Bot-mi). Ook het centrum Gezondheid en Milieu van het RIVM kan ondersteuning bieden (gezondheidsonderzoek bij rampen).

Noodbevoegdheid burgemeester

- De burgemeester (of voorzitter veiligheidsregio) zou op grond van zijn noodbevelsbevoegdheid (inclusief het opperbevel) in verband met de openbare orde en veiligheid maatregelen kunnen treffen in afwijking van het milieurecht. Toepassing van het beginsel van subsidiariteit houdt echter in dat hij een verzoek tot optreden doet aan het bevoegd gezag; de burgemeester (of voorzitter veiligheidsregio) past hier dus in beginsel niet zijn bevoegdheden toe.

Relatie met regionaal beleidsteam en commissaris van de Koningin

- De regionale VROM-inspecteur is tevens rijksheer voor I&M: hij vertegenwoordigt de minister in een regionaal beleidsteam.
- Voor de relatie rijksheer I&M – commissaris van de Koningin, zie *bestuurlijke netwerkkaart rampenbestrijding algemeen & handhaving openbare orde*.
- Indien een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio een maatregel of het optreden van de inspecteur onverantwoord acht, kan hij:
 - op grond van zijn eigen noodbevoegdheden binnen het domein van openbare orde en veiligheid een bevel geven of voorschriften uitvaardigen en daarbij binnen dat kader die andere partij dwingend bijsturen
 - aan de commissaris verzoeken te interveniëren. De commissaris kan een aanwijzing geven inzake samenwerking of – voor wat betreft

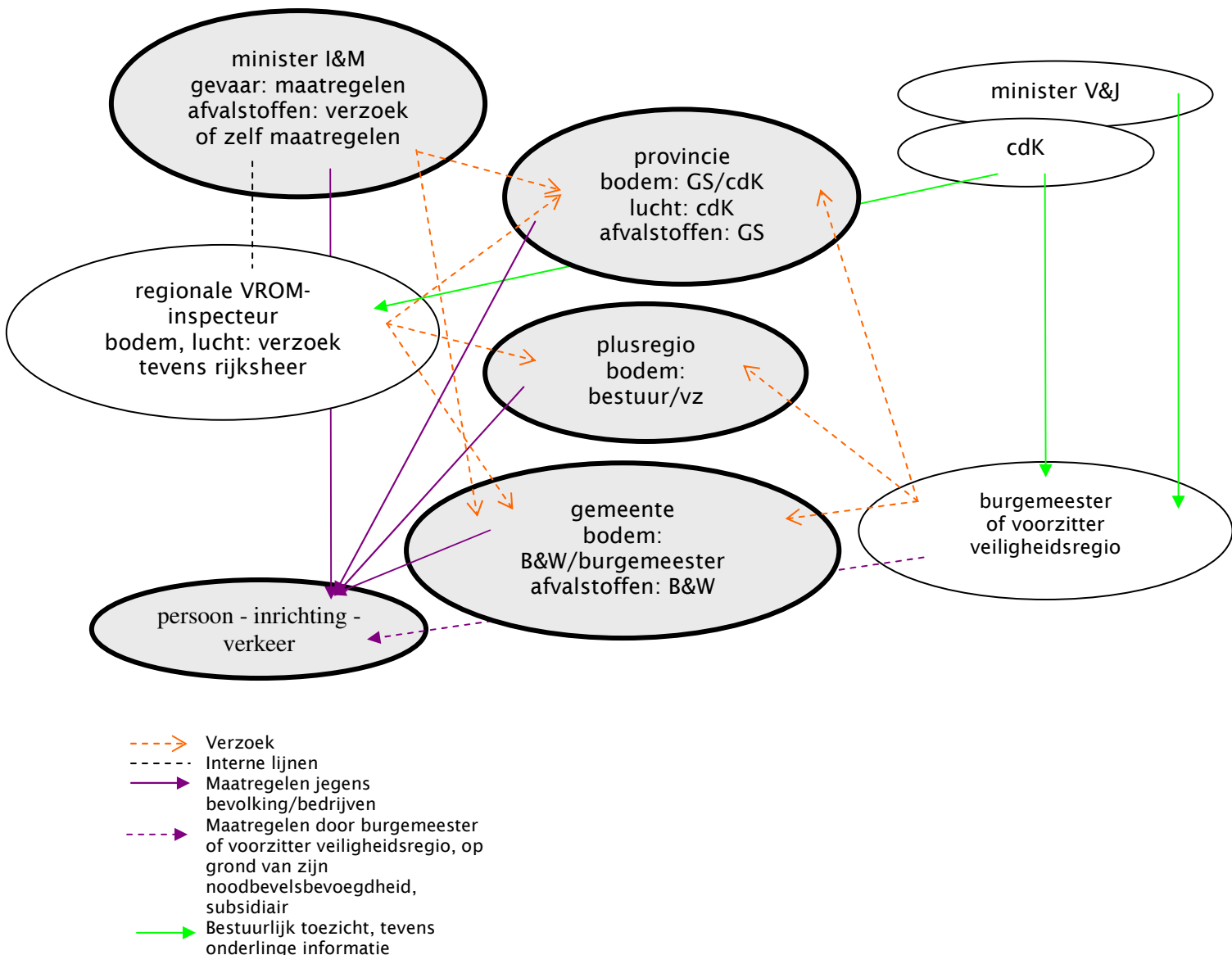
de maatregelen zelf - overleg voeren met de inspecteur of 'bovenlangs' verzoeken jegens de inspecteur dwingend op te treden.

- Vice versa, als de regionale VROM-inspecteur een maatregel van een burgemeester of voorzitter

veiligheidsregio onverantwoord acht, kan hij verzoeken dat de commissaris ingrijpt; de minister van I&M kan aan de minister van V&J verzoeken in te grijpen.

functionele ketens milieu

algemene keten



Bijlage 5: bestuurlijke aandachtspunten milieu

bestuurlijke maatregelen

- Het zich voordoen van een milieu-incident is niet altijd evident.
Verontreinigd bluswater of een bodemverontreiniging bij een transportongeval zijn voorbeelden van milieu-incidenten die zich voordoen als 'onderdeel' van een groter incident. Het milieu-aspect moet niet worden veronachtzaamd, anders ontstaat er een 'ramp na de ramp' met mogelijk gevolgen voor de volksgezondheid of lange termijn effecten voor de gezondheid van direct betrokkenen.
- Andersom kan een milieu-incident op zich meer terreinen raken dan alleen het milieu, zoals volksgezondheid, gewassen, veeteelt en visserij (voedselketen).
Naast de gevolgen voor het milieu is het daarom essentieel een beeld te hebben van directe effecten en mogelijke neveneffecten met knelpunten, geplaatst in een tijdbalk:
 - feiten: na hoeveel uur zijn waar problemen te verwachten
 - netwerk: welke sectoren / ketens zijn getroffen en bepaal (aan de hand van de betreffende netwerkkaart) wie in een keten verantwoordelijk is voor het treffen van maatregelen
 - netwerk: bepaal de rol van het openbaar bestuur en de maatregelen die van het bestuur worden verwacht
- In geval van een milieu-incident dat gevolgen kan hebben voor de voedselketen informeer onmiddellijk de rijksheren van EL&I (vestigingsdirecteur Regionale zaken voor landbouw) en van I&M (regionale VROM inspecteur).

zichtbaarheid bestuur, media en informatievoorziening

- Stem meteen af met de betrokken overheden wie de bevolking voorlicht en wie met de media communiceert
 - jegens slachtoffers en verwanten en ten aanzien van de bevolking in het algemeen: essentieel is de directe zichtbaarheid van burgemeester en voorzitter veiligheidsregio als boegbeeld openbaar bestuur ook indien het treffen van maatregelen bij een ander overheidsorgaan ligt
- Bij mogelijke of veronderstelde gevolgen voor de

volksgezondheid heeft onmiddellijke informatieverstopping aan de bevolking de hoogste prioriteit (crisiscommunicatie).

- Crisiscommunicatie is ook cruciaal indien er geen sprake zou zijn van risico's.

coördinatie

- Indien het overheidsorgaan dat maatregelen treft niet de burgemeester is van de getroffen gemeente: stem maatregelen af met de burgemeester(s) of voorzitter veiligheidsregio.
- Burgemeester / voorzitter veiligheidsregio: draag zorg voor coördinatie met de betrokken sectoren en organisaties (waaronder de rijksheren) op grond van het overzicht van effecten / neveneffecten.
- Een burgemeester (zelfstandig of collegiaal) fungeert in twee verschillende ketens (algemeen en functioneel: een milieucomponent) en heeft zowel met de minister van I&M te maken als met de commissaris van de Koningin namens de minister van V&J.
Bovendien kan hij te maken krijgen met maatregelen van de ministers van VWS en van EL&I.
- Is de commissaris van de Koningin geïnformeerd over ontwikkelingen?
Is de rechtstreekse lijn van commissaris met burgemeester / voorzitter en minister beschikbaar?
- Bevoegd gezag voor het incident of indien bestuurlijk is opgeschaald de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio: bewaak de coördinatie met de Onderzoeksraad voor veiligheid en betrokken inspecties.

Versie: 2011-1

Uitgave: Provincies Noord-Holland en Flevoland

Auteur: Ernst Brainich

Contact: Tel.: (023) 514 47 25

E-mailadres: kab@noord-holland.nl

Internetadres: www.noord-holland.nl